

de zelfzwichter⁴¹

1|86

Contributie 1986

Bij het verwijderen van deze acceptgirokaart graag even uw aandacht.

Het genoegen waarmee ik u het vorige jaar meedeelde, dat de minimum-contributie niet wijzigde, wordt dit jaar zo mogelijk nog vergroot. U raadt het al: kostenstijgingen of regeringsmaatregelen hebben voorlopig geen invloed op onze contributie en daarmee vervalt de noodzaak het bedrag te verhogen.

U vult in het lege hokje dus in ieder geval f 20,- in. Vindt u dat we iets extra's hebben verdiend (bijv. door de mooi geïllustreerde Zelfzwichter, of door onze inzet voor het molenbehoud; denkt u hierbij aan de Bovenrijgster molen) laat in dat geval niets u weerhouden het bedrag naar eigen inzicht te verhogen.

Ik wil hier nog even benadrukken, dat giften niet in de exploitatie-rekening komen, maar rechtstreeks ten bate van de molens worden benut.

Uw blijvende steun wordt zeer op prijs gesteld en is ook hard nodig. Wilt u wel denken aan de uiterste betaaldatum van 30 APRIL a.s.

U voorkomt hiermee toezending van een herinneringskaart en bespaart uw penningmeester een hoop extra moeite.

(U kunt de betaling natuurlijk ook gelijk op de post doen, nu we het er toch over hebben).

Vragen over contributie gaan het best via ons postadres (zie colofon hiernaast).

Lammert Groenewold

Bij de voorplaat:

Een recente foto van de watermolen "De Dellen" op zijn nieuwe standplaats aan het Termunterzijldiep bij Nieuw-Scheemda.

Duizenden schaatsliefhebbers passeerden de molen tijdens de Oldambtrit.

Toen het wat drukker op het ijs werd, werd de molen in werking gesteld en hij draaide er lustig op los op de ijsskoude oostenwind.

Velen genoten van de aanblik van dit typisch vaderlandse beeld.

De Zelfzwichter - jaargang 11,
nummer 41 - maart 1986.

Redaktie:

C.E. van der Horst, Scheemda
Derk Jan Tinga, Groningen
Enna Laan-Berghuis, Groningen
Lammert Groenewold, Zuidwolde
Henk Berends, Sebaldeburen

Layout en typewerk:

Martin en Jeannette van Doornik,
Rasquert

Druk:

Scholma Druk, Bedum

Redaktie-adres:

Postbus 213, 9700 AE Groningen

Dit is het adres voor alle post
bestemd voor de Ver. Vrienden van
de Groninger Molens en de Stichting
Groninger Molenvrienden.

'De Zelfzwichter' is het orgaan
van de Vereniging en de Stichting
en verschijnt in de maanden maart
juni, september en december.

In deze Zelfzwichter:

Redaktioneel	2
Een nieuwe Groninger molenorganisatie	2
Jaarverslag 1985 Vereniging	4
Van de penningmeester	9
1986 - een belangrijk jaar	9
Jaarverslag 1985 Stichting	10
De Wetsinger molen	15
Stichting 'De Groninger Molen'	19
Het molenbureau	23
Molennieuws	24
Molennieuws v.d. Stichting	26
Contactavond vrijw. molenaars	28
Molenmodel Nieuwkoop	28
Over een molen-verzameling	29
Vraag en aanbod	32
Nieuwe leden	32

de zelfzwichter

Redactioneel

Ruim de helft van de jaren tachtig van de twintigste eeuw ligt inmiddels al weer achter ons. Op school leerden we over de nieuwe literaire stroming in ons land: de 'tachtigers'. Onze kinderen en kleinkinderen zullen nu hiervan moeten maken de tachtigers van de vorige eeuw. Ja, zo vervliegt de tijd.

Ook zo'n honderd jaar geleden begon de grote molenafbraak zich af te tekenen. Nog vóór en rond de eeuwwisseling begon dat bij de industriemolens de oliemolens, de run- en volmolens, de hennepkloppers, papiermolens en de houtzagers. Bij al dit soort industrieën kondigde zich de stoommachine aan, later gevolgd door ruwoliemotor, gasmotor en tenslotte de electromotor. De koren- en poldermolens konden het nog wel tientallen jaren redden, maar ook zij werden het slachtoffer van de moderne techniek.

Gelukkig kwam net nog niet te laat de kentering in deze droevige zaak. De oprichting in 1923 van de vereniging 'De Hollandsche Molen' betekende een mijlpaal in het molenbehoud, maar eerst na de Tweede Wereldoorlog begon men te beseffen dat het zó niet langer kon doorgaan. De overheid werd zich bewust van zijn verantwoordelijkheid en allerlei verenigingen en stichtingen door het gehele land gingen zich weren tegen de zinloze molenafbraak.

Nu in 1986 staan de zaken er heel wat gunstiger voor dan honderd jaar geleden. En ook onze vereniging (en stichting) hebben heel wat bereikt om onze wiekendragers voor ons nageslacht te kunnen behouden.

Dit vaak moeizame werk kan echter alleen dank zij uw hulp en wij hopen dat de inhoud van deze Zelfzwichter, ook degene die nog geen lid zijn van onze vereniging zich na lezing spontaan zullen aansluiten bij ons streven: ook over honderd jaar moeten er nog molens draaien en malen!

C.E.v.d.H.

Voor het volgende nummer van 'De Zelfzwichter', dat in juni 1986 zal verschijnen, verzoeken wij u uw kopij in te zenden vóór:

2 mei 1986.

- - -

Een nieuwe Groninger molenorganisatie!

door B. Jongsma.

'De Zelfzwichter' nr. 2/85 heeft op het buitenomslag een foto waarop een aantal molenmensen bezig zijn 'hun' excursiebus uit een kuil omhoog te drukken. Op het binnenblad wordt aan deze afbeelding een symbolische betekenis toegekend, waarbij vermeld wordt dat de gedeputeerde (voor o.a. molenzaken) drs. B.S. Wilpstra een goede verheffende kracht ontplooit. Er werd een verband

gelegd met de komende opheffing van de Provinciale Groninger Molencommissie.

Inmiddels hebben de komende gebeurtenissen zich duidelijker afgetekend. De Groninger Molencommissie zal op donderdag 13 maart a.s. haar laatste vergadering houden. Daarmee eindigt een stukje Groninger molengeschiedenis, dat in 1949 begon. Veel over het werk van de Groninger Molencommissie wordt geschreven in het Groninger Molenboek. Ook het Groninger Molenboek zelf mag worden gezien als een werkstuk van leden van die commissie. De toenmalige voorzitter, mevrouw Ina Martens, reikte op 19 november 1981 het eerste exemplaar uit aan de vice-voorzitter van de vereniging 'De Hollandsche Molen'.

De Provinciale Groninger Molencommissie was een ambtelijke adviescommissie, in de eerste plaats bedoeld om het Provinciaal Bestuur van advies te dienen. Het is onjuist de conclusie te trekken dat de provincie de handen aftrekt van het molenbehoud. Een dergelijke kreet zagen we in De Winschoter Courant van 8 februari j.l. Zo waren er meer adviescommissies en -raden voor het Provinciaal Bestuur. De Groninger Molencommissie is nu de langst levende. De provincie is afgestapt van dit soort advisering. Er is een verlegging gekomen naar particuliere instanties. Op welke manier zal het anders worden? Dat was dus de vraag waarmee de Commissie Kruize zich bezig heeft gehouden. Over die Commissie Kruize leest u ook elders in deze Zelfzwichter (zie pag. 11). In die commissie was ook de Stichting Groninger Molenvrienden vertegenwoordigd.

De commissie Kruize heeft nu aan het Provinciaal Bestuur geadviseerd een nieuwe, overkoepelende molenstichting in het leven te roepen, waarin de gehele Groninger molenwereld vertegenwoordigd kan zijn.

Het algemeen bestuur van deze nieuwe stichting (die de naam Stichting De Groninger Molen zou kunnen krijgen) zou gevormd kunnen worden door moleneigenaren in de provincie Groningen. Dit betekent dus dat particuliere moleneigenaren, en ook vertegenwoordigers van molenbezitters, stichtingen, verenigingen, gemeenten en waterschappen plaats kunnen nemen in het algemeen bestuur.

Het is zeker niet de bedoeling dat de regionale molenstichtingen opgaan in de nieuwe organisatie. Integendeel; grote waarde wordt gehecht aan een plaatselijke betrokkenheid bij molens.

Men loopt nu eenmaal graag warm voor de molens in eigen omgeving.

Gedeputeerde Staten hebben met het advies van de Commissie Kruize ingestemd en roept de Groninger moleneigenaren en -instanties op om over te gaan tot de oprichting van de nieuwe, overkoepelende organisatie.

De oprichtingsvergadering zal worden gehouden op donderdag
17 april 1986 te 19.30 uur in het Provinciehuis.

De vergadering zal onder voorzitterschap staan van gedeputeerde B.S. Wilpstra.

Molenvrienden, zorg door uw opkomst er voor dat de nieuwe stichting een goed begin krijgt!

Op genoemde avond zullen ook twee ontwerpen worden besproken te weten:

- a. het ontwerp uitgangspunten,
- b. het ontwerp voor de statuten.

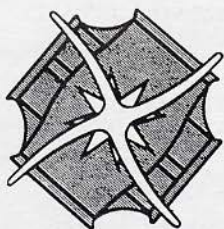
Gemakshalve treft u die hierbij aan.

In de ontwerp-statuten leest u onder punt f van artikel 6 over het instellen van commissies. Ook daarover werd reeds nagedacht. Zo zou kunnen worden opgericht: 1. Commissie Eigen Molenbezit 2. Commissie Public Relations, 3. Commissie Molenbehoud Algemeen 4. Commissie B.W.O.

Nr. 1 zou dan vooral dat werk gaan doen, dat nu nog wordt gedaan door de Stichting Groninger Molenvrienden. Maar ook op de overige punten zijn de georganiseerde molenvrienden reeds meer actief. Een uitzondering is nr. 4. Het zijn de Provinciale Groninger Molencommissie, de Rijkswaterstaat en de Provinciale Griffie, die zich bezig hielden en houden met de poldermolens, vallende onder de Wet B.W.O. (Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstijd).

Ook wordt in het rapport van de Commissie Kruize het 'molenbureau' genoemd, waarbij als wenselijke bezetting wordt aangegeven één administratieve kracht voor 100 % en één technische kracht voor 50 %. De bestaande capaciteit is nu nog één technisch-administratieve kracht, die 50 % werkt voor de Monumentenwacht Groningen en 50 % voor de Stichting Groninger Molenvrienden.

- - -

JAARVERSLAG 1985

Vereniging Vrienden van de Groninger molens

Van de secretaris:

Het afgelopen jaar 1985 is voor onze vereniging een belangrijk jaar geweest. Een van de doelstellingen welke wij sinds de oprichting van onze vereniging (1973) voor ogen hadden, n.l. de restauratie van het zaag- en korenmolentje Bovenrijge (gem. Ten Boer), is in begin van uitvoering gekomen. Deze molen die in 1976 uit bouwvalligheid was ingestort werd door toedoen van onze vereniging zorgvuldig afgebroken en tot betere tijden opgeslagen. Vele jaren is onze vereniging actief geweest om financieel de zaak rond te krijgen om dit unieke molentje voor het nageslacht te kunnen behouden. En nu is het dan zover, een eerste aanzet is inmiddels gerealiseerd. Elders in Ten Boer is de onderbouw met schuren reeds herbouwd en ook de opgeslagen romp zal naar de bouwplaats worden overgebracht. Het zal allemaal nog wel een poosje duren voordat deze molen zagen en malen kan, maar een belangrijke mijlpaal is toch bereikt!

Het aantal leden van onze vereniging bleef vrij constant. Per ultimo december telden wij 641 leden (v.j. 645).

Als dit jaar, 1986, de beide Kamers akkoord zullen gaan met het

Wetsvoorstel zal een nieuwe monumentenwet zijn intrede doen. Wij schreven hierover reeds meerdere malen in "De Zelfzwichter". De invloed van de Gemeenten zal dan van bijzonder groot belang worden en nog meer dan voorheen geldt dan hoe krachtiger de organisatie hoe meer invloed men kan uitoefenen. U als lid behouden en trachten nieuwe geïnteresseerden aan te trekken, zal dan ook het streven moeten zijn.

In het verslagjaar werden 7 bestuursvergaderingen gehouden, allen te Hoogkerk en voor het merendeel in de Consistoriekamer van de N.H.kerk aldaar. Voor onze leden organiseerden wij wederom een tweetal ledenvergaderingen. Onze voorjaars- en algemene ledenvergadering vond plaats op donderdag 21 maart in de Groningenhal van de veemarkt op de Sontweg te Groningen, er waren 65 bezoekers. Er werden molen dia's vertoond door de Heer P. Groot uit Winsum waarop nog de vertoning van een drietal korte molenfilms. Zoals gebruikelijk vond de najaarsvergadering 'ergens' in de provincie plaats. Ditmaal was gekozen voor Ten Boer, een gemeente met maar liefst 4 molens (binnenkort hopelijk 5) op zijn grondgebied! Deze avond vond plaats in 't Buurhoes te Ten Boer en hoogtepunt vormde een dia-vertoning met als onderwerp 'Molens in de gemeente Ten Boer in heden en verleden' met een boeiende mondelinge toelichting door de molenkenner bij uitstek de Heer W.O. Bakker uit Harkstede. De avond die ook door de burgemeester de Heer A.Sijbesma van Ten Boer, werd bijgewoond en totaal door ruim 90 mensen werd bezocht is een groot succes geworden. Diverse personen gaven zich spontaan op als lid van onze vereniging!

Excursie:

De jaarlijkse excursie werd dit jaar op 7 september gehouden en daarvoor gingen we ditmaal de grens met Duitsland over ter bezichtiging van het openluchtmuseum te Cloppenburg waar heel wat op molengebied te genieten viel. Tot slot werd nog een fotostop gemaakt bij de Hübener watervluchtmolen, een indrukwekkend werktuig. Het aantal deelnemers aan deze tocht overtrof de verwachting: 94 personen, waarvoor 2 bussen moesten worden ingeschakeld. Bijgestaan door een tweetal actieve bestuursleden was deze excursie weer voorbereid door onze penningmeester de heer Lammert Groenewold. Alle drie hartelijk dank hiervoor.

Propaganda op beurzen:

De organisatie van beurzen neemt over het algemeen iets af waardoor onze vereniging zich wat minder kon laten manifesteren op grote veel bezochte beurzen. De activiteiten waren er echter niet minder om. Bijvoorbeeld op 11 juni werd een dia- en filmavond georganiseerd voor de vereniging van Dorpsbelangen te Spijk. Op 12 september werd in Ten Boer tijdens de braderie een standje bemand en op 24 oktober verzorgden wij een avond te Middelstum voor het Nut van het Algemeen.

Films werden vertoond op 28 oktober voor de vereniging Dorpsbelang in Noordhorn. En op 21 november tenslotte werd voor de personeelsvereniging van de Aceco enige films en een diaserie op het witte doek gebracht. Dit laatste in de stad Groningen. Het merendeel van deze avonden werd georganiseerd en ten uitvoer gebracht door onze bestuursleden de heren Brink en Dijk. Gaarne zeggen wij hen dank voor hun moeite en inzet om al deze avonden tot een succes te maken en het werk van onze vereniging hiermede te stimuleren!

Andere activiteiten:

De 13e Nationale Molendag op 11 mei 1985 gaf een lichte terugval te zien in het aantal draaiende molens in Nederland nl. 526 (v.j. 591). In Groningen waren er op die dag 44 draaiende of opengestelde windmolens te zien, vorig jaar waren dit er 51, dus ook hier een lichte afname. De Werkgroep Nationale Molendag, gevestigd te Hoogeveen streeft naar 600 draaiende molens in 1986, laten alle beroeps- en vrijwillige molenaars in de komende mei-maand hun uiterste best doen om dit getal te kunnen halen. Onder auspiciën van de N.C.M. (Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming) vond op diverse plaatsen in ons land tentoonstellingen plaats gericht op het behoud van het restauratieambacht. Voor Groningen werd deze campagne gehouden in der A-Kerk in de stad van 18-24 april 1985. Onze vereniging was met een stand vertegenwoordigd waarin vooral de aandacht werd gevestigd op het molenbouwers-vak en het rietdekken. Beurtelings werd de stand, die de gehele dag open was, door diverse bestuursleden bemand. En koud dat het was in die onverwarmde monumentale kerk.... De door de vereniging 'De Hollandsche Molen' georganiseerde molencontactdag werd voor de 8e keer gehouden ditmaal te Schiedam op 8 november 1985 in de aula van het Stedelijk Museum aldaar. Op deze altijd voortreffelijk georganiseerde bijeenkomsten was ook onze vereniging vertegenwoordigd.

Molen-openingen:

Tot de meest vreugdevolle taken van het bestuur van een molenvereniging behoort wel het bijwonen van de officiële openingen van gerestaureerde molens. Immers het betekent de (voorlopige) beëindiging van een vaak lange weg welke moest worden afgelegd. In het verslagjaar waren er een tweetal van deze hoogtijdagen. De eerste vond plaats op Koninginnedag 30 april 1985 en betrof de geheel gerestaureerde watermolen "Koningslaagte" te Zuidwolde bij Adorp. Deze molen wordt bemalen en het bijbehorende molenhuis wordt bewoond, door vrijwillige molenaar en penningmeester van onze vereniging Lammert Groenewold. Er waren ca. 100 belangstellenden.

Het 2e openingsfeest vond plaats op 14 september en betrof de korenmolen "Eben-Haëzer" te Ennematil (gem. Zuidhorn), het hele dorp was hierbij betrokken, omdat ook de juist voltooide dorpsvernieuwing bij deze opening werd betrokken. Van 9-14 september was het feest in dit dorp. Deze molen wordt bemalen door de vrijwillige molenaar en bestuurslid van onze vereniging de Heer F. Graeler.

*Poldermolen "Koningslaagte"
bij Zuidwolde.*

Film over de Groninger Molenwereld:

In het verslagjaar is begonnen met het maken van een film, met geluid van alle activiteiten anno nu over de Groninger molens. Dit werk (een kwestie van jaren), wordt uitgevoerd door het filmtteam van de E.G.D. (Electriciteits-centrale Groningen-Drenthe) en is mogelijk gemaakt door financiële steun van het Prins Bernhardfonds of Anjerfonds. Zonder deze steun zou het niet mogelijk zijn geweest om deze activiteit te ondernemen. Het uiteindelijke resultaat zult u ongetwijfeld nog te zien krijgen. Ondertussen wensen wij de fotoexperts van de E.G.D. veel succes toe!

De Zelfzwichter:

Het orgaan van de vereniging bekend onder de naam "De Zelfzwichter", verscheen zoals gebruikelijk weer 4 x per jaar. In mei van het verslagjaar zag oud-bestuurslid de heer B. Jongsma reden om zich terug te trekken als hoofdredakteur. Vanaf 1976 was Jongsma als zodanig in functie geweest en hij heeft onder zijn leiding het blad zien uitgroeien tot het volwaardige tijdschrift zoals wij dit nu kennen. Opvolger van de heer Jongsma is de heer C.E. van der Horst geworden. Hij heeft met de resterende nummers getoond dat het gevoerde beleid weinig gewijzigd zal worden voortgezet.

De redactie van "De Zelfzwichter" bestaat momenteel uit:

C.E. van der Horst, Scheemda,
Mevr. E. Laan-Berghuis, Groningen,
H. Berends, Sebaldeburen,
L. Groenewold, Zuidwolde,
en D.J. Tinga, Groningen.

De lay - out en het typeklaar maken wordt verzorgd door het echtpaar Van Doornik te Rasquert, terwijl Scholma Druk te Bedum tenslotte het drukken verzorgt.

De kopij van "De Zelfzwichter" komt van leden, bestuursleden en andere belangstellenden. Het is van het allergrootste belang voor het voortbestaan van dit gewaardeerde blad, dat wij ook in de toekomst kunnen mogen rekenen op hulp van velen van binnen zowel als van buiten onze vereniging.

Bestuurs-samenstelling:

In het verslagjaar waren aan de beurt van aftreden de heren T. de Jong en Dr. C. Pieck. Eerstgenoemde (de huidige voorzitter) stelde zich herkiesbaar, laatstgenoemde niet. Bovendien trad de heer B. Jongsma tussentijds af. Op de jaarvergadering van 21 maart 1985 werd met algemene stemmen in deze twee vacatures voorzien. Benoemd werden de heren L.H. Duym, Groningen en G. Koster Peize. Het huidige bestuur ziet er nu als volgt uit :

T. de Jong	- Hoogkerk	voorzitter
C.E. van der Horst	- Scheemda	1e secretaris en hoofdredakteur 'De Zelfzwichter'
L.H. Brink	- Haren	2e secretaris
L. Groenewold	- Zuidwolde	penningmeester
B. Dijk	- Den Ham	technisch adviseur
J. van Dijk	- Groningen	lid
Mevr. E.H. Laan-Berghuis	- Groningen	lid

L.E. Buiskool	- Blijham	lid
F. Graeler	- Zuidhorn	lid
L.H. Duym	- Groningen	lid
G. Koster	- Peize	lid

Hiermede is het bestuur met 11 leden weer voltallig.

Vrijwillige molenaars:

Voor de vrijwillige molenaars in opleiding is in het verslagjaar wederom het één en ander georganiseerd. Om te beginnen was er dan een samenkomst van de vrijwillige molenaars te Hoogkerk, georganiseerd door de Contactcommissie onder voorzitterschap van het bestuurslid de heer J. van Dijk. Er waren 30 belangstellenden aanwezig hoewel er meer dan 100 uitnodigingen waren verstuurd. Deze vergadering werd besloten met de vertoning van de film over het verplaatsen en de herbouw van de "Krimstermolen" te Zuidwolde door de heer D.J. Tinga.

Op 19 oktober 1985 was er een bijeenkomst in de molenstad Winschoten. Deze dag was georganiseerd door de plaatselijke vrijwillige molenaar de heer B. Oomkes. Winschoten is in het bezit van drie geheel gerestaureerde hoge achtkante stellingmolens. Natuurlijk werden deze allen bezocht. Jammer was het, dat ook hier slechts een dertigtal deelnemers kon worden geteld.

Voor de examens van de vrijwillige molenaars hebben zich in het verslagjaar 9 personen opgegeven. Een 6-tal van hen slaagden en dat zijn de heren R. Heidema uit Buitenpost, L. Kooistra uit Schouwerzijl, F.S. Baars uit Eenrum, A.H. Oosterhoff uit Ten Boer en J.S. Wecke en K. Hekker uit Noordhorn.

Wij hopen ten eerste dat zij een actief aandeel zullen hebben in het draaien van onze windmolens. De slagzin van vorig jaar 'Molens draaien niet van wind alleen' geldt niet alleen financieel, maar het hangt ook af van onze echte- en vrijwillige molenaars. Heel hartelijk gefeliciteerd met het diploma!

Vooruitzichten 1986:

Het jaar 1986 laat zich wat onze vereniging betreft goed aanzien. Het werk aan de watermolen "De Dellen" te Nieuw-Scheemda (in 1985 verplaatst vanuit 't Waar naar Nieuw-Scheemda) zal gereed komen. Een niet minder belangrijk punt is de gedeeltelijke herbouw van het zaag- en korenmolentje "Bovenrijge" op zijn nieuwe plaats in Ten Boer. Onderbouw en schuren zullen klaar komen. Een algehele restauratie zal in 1986 nog wel niet kunnen worden voltooid, maar geduld is een schone zaak en vroeg of laat zal dit zeker het geval zijn.

De film over het molen-gebeuren op dit moment zal zeker in 1986 een heel eind vorderen en ook dat is zeer verheugend.

Met enige zorg slaan wij het gebeuren rond de nieuwe monumentenwet gade. Het al dan niet doorgaan van deze belangrijke wijziging zal in 1986 moeten plaats vinden. De vereniging blijft alert op dit gebied!

Tot slot van dit jaarverslag nog een beschouwing over het allerbelangrijkste punt: dat van het voortbestaan van de vereniging. In het verleden heeft de vereniging haar nut bewezen. Voor wat betreft de toekomst blijft zij afhankelijk van de haar ondersteunende leden. Voor Uw steun zijn wij U dankbaar, U bent ons welgezind. Wellicht zijn er echter onder Uw vrienden en relaties

mensen te vinden die na kennismaking met onze vereniging het besluit willen nemen: hier wil ik helpen, hier wil ik bij horen, ik geef mij op als lid!

Dat is dan de stimulans voor het bestuur om niet alleen in 1986 maar ook nog vele jaren verder te kunnen doorgaan met de strijd voor 't behoud van de Groninger windmolens.

C.E. van der Horst
(Secretaris).

- - -

Jaarverslag 1985 van de penningmeester

In verband met de toch al zwaar overladen officiële inhoud van deze Zelfzwichter, blijven op deze plaats de gebruikelijke cijfertjes achterwege. De resultaten over 1985 zijn door mij op de voorjaarsvergadering aan de leden toegelicht. Voor de volledigheid wordt hier volstaan met de opmerking, dat zowel de kascontroleurs als het bestuur met de opgestelde verantwoording akkoord gaan.

De geïnteresseerde lezer(es) kan een kopie van het verslag schriftelijk aanvragen op onderstaand adres. U krijgt het verslag dan omgaand thuisgezonden.

Postbus 21
9780 AA Bedum

Uw penningmeester,
Lammert Groenewold

- - -

1986

EEN BELANGRIJK JAAR VOOR DE GRONINGER MOLENWERELD

We bieden onze lezers hierbij aan het jaarverslag over 1985 van de Stichting Groninger Molenvrienden. Zoals gebruikelijk is ook dit jaarverslag een wat droge opsomming van de feiten en gebeurtenissen, die voor de Stichting Groninger Molenvrienden in 1985 belangrijk waren. Toch is dit jaarverslag het lezen zeker waard. Het zou namelijk wel kunnen zijn dat dit het laatste verslag over een heel kalenderjaar van de Stichting is. Inderdaad, er zijn in de monumentenwereld grote veranderingen gaande. We hebben in 'De Zelfzwichter' wel aandacht besteed aan de nieuwe subsidieregeling voor monumenten en de op handen zijnde wijziging van de Monumentenwetgeving. Dat geldt voor heel Nederland. Maar bovendien zijn er wellicht voor de Groninger molenwereld belangrijke veranderingen op til. We wijzen in dit verband op hetgeen in het jaarverslag onder de kopjes "De Commissie Kruize" en "De Commissie Maks" wordt geschreven.

Inmiddels is al bekend dat op donderdag 17 april 1986 te 19.30 uur in het provinciehuis een oprichtingsvergadering voor een nieuwe Groninger molenstichting zal worden gehouden. Groninger Molenvrienden, zorgt ervoor dat u op die avond goed vertegenwoordigd bent. Wij verwijzen verder naar het artikel: Nieuwe Groninger Molenorganisatie. (zie pag. 2).

B.J.

JAARVERSLAG 1985

Stichting Groninger Molenvrienden

Bestuurssamenstelling:

De samenstelling van het bestuur bleef onveranderd als volgt:

T. de Jong te Hoogkerk, voorzitter;
B. Jongsma te Groningen, secretaris;
J. van Dijk te Groningen, penningmeester;
B. Dijk te Aduard, technisch adviseur;
L.H. Brink te Haren, tweede secretaris;
W.O. Bakker te Eenrum.

De vier eerstgenoemden vormen het dagelijks bestuur.

Financiële steun:

Wij danken onze financiële steun in de eerste plaats aan het provinciaal bestuur, waarbij het beleidsplan 1982-1986 tot basis dient. Verder zijn wij erkentelijk voor de steun, die wij van gemeenten ondervinden, in het bijzonder van die gemeenten, waar wij een molen in bezit hebben. In voorafgaande jaarverslagen is toegelicht in welke mate de desbetreffende gemeenten ons bijstaan in het jaarlijkse onderhoud van windmolens, respectievelijk in het inhalen van een achterstand in dat onderhoud. In dit verband zij verwezen naar ons financieel verslag over 1985. Wij herhalen onze instemming met de verbetering van de subsidie-regeling voor het jaarlijkse onderhoud, die in 1984 inging. De maxima waarop de subsidieberekening wordt toegepast, werden verhoogd. Het provinciaal bestuur van Groningen verhoogde bovendien het provinciale aandeel van 15% naar 25%. Teneinde nog grotere waakzaamheid te bereiken ten aanzien van de onderhoudstoestand, stelt de provincie het sluiten van een abonnement bij de Monumentenwacht verplicht. Voor een stichting als de onze wordt daarvan op verzoek ontheffing verleend. Wij gaven in november 1984 aan moleneigenaren en gemeenten bekendheid aan bedoelde verbeteringen. In dat rondschrijven namen we op basis van verkregen inlichtingen aan dat het nieuwe provinciale percentage voor alle windmolens zou gelden. In het verslagjaar is ons gebleken dat voor windwatermolens, vallende onder de Wet Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstijd (B.W.O.-molens) het provinciale percentage op 15% bleef gehandhaafd, althans in 1984. Overigens wordt binnen het provinciale apparaat ten aanzien van deze materie aan een beleidsnota gewerkt.

Samenwerking met de plaatselijke molenstichtingen:

In de provincie Groningen bestaan de volgende meer plaatselijk werkende molenstichtingen:
de Slochter Molenstichting; Molenstichting De Meeuw en Joeswert, gemeente Ezinge; Molenstichting Hunsingo en Omstreken en de Molenstichting Oldambt. Met alle stichtingen bestaat een goed contact. Vanuit de aan ons toegekende overkoepelende functie keerden wij op aanvraag bijdragen van f 2.000,- uit ter zake van actuele molenverbeteringen. Dit kan ook een particuliere molen betreffen.

Verhouding met diverse moleninstanties:

Ook dit jaar hadden wij een aandeel in het werk van de Provinciale Groninger Molencommissie. Bovendien vond enige malen overleg plaats met vertegenwoordigers van het Provinciaal Bestuur. Voorts hadden wij meermalen contact met moleneigenaren, b.v. wanneer het ging om het aanstellen van vrijwillige molenaars. In 1985 beperkte de uitbreiding van ons bezit zich tot één molen, te weten de koren- en pelmolen "De Jonge Hendrik" te Den Anel. De overdracht door de gemeente aan onze stichting vond plaats in het gemeentehuis te Baflo op 6 december 1985. Ook ten aanzien van deze belangrijke dorpsmolen werd o.a. geregeld dat de gemeente ons jaarlijks steunt met f 5.000,-. Bovendien zullen wij gedurende 10 jaar nog eens jaarlijks f 5.000,- ontvangen om de achterstand in het onderhoud in te halen. Lange tijd verwachtten wij een aanzienlijke uitbreiding van ons molenbezit door overname van de windwatermolens van het Waterschap Westerkwartier. De onderhandelingen met het waterschap werden in het verslagjaar echter nog niet afgerond.

Onze stichting zette haar samenwerking voort met de Vereniging 'De Hollandsche Molen' waar het ging om het verbeteren van de korenmolen "De Zwaluw" te Zuurdijk, eigendom van die vereniging en in ons beheer, en het plaatsen van nieuwe vrijwillige molenaars op die molen (de heren Martin van Doornik en Paul de Rijk). Het aanvechten van een ontwerp-bestemmingsplan in het dorp Haren leidde tot een gunstig resultaat voor de omgeving van de koren-molen.

Op de 13e Nationale Molendag op 11 mei 1985 draaiden bij 50 van de 82 Groninger windmolens. Op de stelling van de korenmolen "De Vier Winden" te Pieterburen namen wij van de Vereniging Dorpsbelangen f 4.500,- in ontvangst voor het onderhoud van de molen. Ook stelden wij het zeer op prijs dat één der bestuursleden van Dorpsbelangen het muurwerk een schoonmaakbeurt gaf. Bij een aantal molens werden weer molendraai-zaterdagen gehouden op de eerste zaterdagen van mei tot en met september. Zulke voor het bezoek openstaande molens voeren een blauwe wimpel of een vlag op of bij de molen.

Onze eerste secretaris was ook in 1985 onze vertegenwoordiger in de bestuurscommissie molens gemeente Zuidhorn.

De Commissie Kruize:

De commissie ontleent haar naam aan de voorzitter de heer J. Kruize, burgemeester der gemeente Usquert. Zij wordt ook genoemd Commissie Structuur Molenbehoud. Op verzoek van Gedeputeerde Staten heeft deze commissie, waarin onze leden R.J. Clevering en B. Jongsma zitting hebben, zich bezig gehouden met een nieuwe structuur voor het molenbehoud in de provincie Groningen. Uitgangspunten bij de constructie van een nieuwe structuur zijn geweest:

- a. De voorwaarde te scheppen waaronder het particuliere molenbehoud in Groningen een zo goed mogelijke organisatiegraad kan verkrijgen, met een daarvoor toegerust instrumentarium.
- b. De mogelijkheid te bieden voor een zo breed mogelijke vertegenwoordiging vanuit de Groninger molenwereld en in die kwaliteit als centrale gesprekspartner voor het provinciaal bestuur te functioneren.

Na een aantal vergaderingen kwam de commissie Kruize tot de conclusie, dat de meest gewenste structuur gestalte zou kunnen krijgen in de vorm van een nieuwe stichting, b.v. de Stichting De Groninger Molen, ter vervanging van onze Stichting Groninger Molenvrienden. De Commissie Kruize heeft een model van de door haar wenselijk geachte structuur aan Gedeputeerde Staten aangeboden. Inmiddels hebben G.S. hierop positief gereageerd. Een oprichtingsvergadering wordt voorbereid.

De Commissie Maks

De commissie ontleent haar naam aan de voorzitter, mevr. J.M.W. Maks, burgemeester der gemeente Eenrum. Zij wordt ook Commissie Service-Stichting genoemd. Evenals de voorgaande commissie dankt deze (ook tijdelijke) commissie haar bestaan aan de Provinciale Monumentennota 1984, waarin als beleidsvoornemen is opgenomen de versterking van de management-structuur van de organisaties die op het terrein van de monumentenzorg actief zijn in de provincie Groningen.

De oprichting van een gezamenlijk beheersapparaat wordt in de nota als een mogelijkheid genoemd, die wellicht zal leiden tot een gemeenschappelijke huisvesting en personeelsinzet op basis van goede afspraken. Namens onze stichting nam de eerste secretaris deel aan de vergaderingen. In het verslagjaar kwam de commissie klaar met het concept-eindverslag.

Er zijn nog twee belangrijke veranderingen op het terrein van de monumentenzorg aan de orde, die o.m. tot gevolg hadden dat bestuursleden van onze stichting in 1985 diverse landelijke vergaderingen of voorlichtingsbijeenkomsten bijwoonden, te weten:

- a. Ontwerp-rijkssubsidieregeling restauratie monumenten en
- b. het ontwerp voor een nieuwe Monumentenwet.

Ten aanzien van b. vermelden we dat minister Brinkman op 30 oktober 1985 het ontwerp presenteerde. Volgens zijn bedoeling zal deze wet nog in deze kabinetsperiode bij het parlement worden ingediend.

Er zijn (ook door ons) bezwaren tegen het ontwerp ingebracht. De Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming organiseerde het overleg over a. en b. en bracht gevormde standpunten te bevoegder plaatse. De nieuwe Monumentenwet heeft vooral als kenmerk het verleggen van bevoegdheden naar gemeentebesturen (decentralisatie) met bijna volledig voorbij gaan van de provincie. Het laatste vooral lijkt ons een bezwaar gezien de aandacht en middelen die het provinciaal bestuur van Groningen tot nu toe heeft willen opbrengen.

De regeling onder b. is op 1 januari 1986 in de plaats gekomen van de "Tijdelijk bijdrageregeling restauratie monumenten". Ook hier is duidelijk sprake van een wijziging in de taakverdeling tussen rijk en gemeente. Belangrijk is ook dat gewerkt zal worden met een Nationaal Restauratiefonds. De gemeenten zullen voor de monumenten in hun gebied meerjarenprogramma's moeten opstellen. De jaarlijkse contactdag voor moleninstanties die wordt georganiseerd door de Vereniging De Hollandsche Molen (deze keer in Schiedam op 8 november) was vooral gewijd aan het onderwerp als hiervoren onder b. omschreven.

Molens, in het bezit van de Stichting of anderen:
(de nummering is die van het Groninger Molenboek)

1. Koren- en pelmolen te Wetsinge

De toestand van deze molen baart zorgen. Ook dit jaar namen we deel aan besprekingen, die -naar wij hopen- zullen uitmonden in een restauratie. Voorhands werden in overleg met de particuliere eigenaar maatregelen getroffen om een versnelde verslechtering tegen te gaan.

3. "De Eolus" aan het Aduarderdiep

Vooraf het wiekenkruis van deze molen baart zorgen. Weliswaar werd een roede in opdracht van het Waterschap Westerkwartier nieuw aangekleed, doch nog in het verslagjaar moest het draaien van de windwatermolen worden opgegeven. Oorzaak: te veel gevaar wegens afwaaiende delen vanaf de andere roede. Het waterschap heeft in 1984 een noodgemaal op deze polder (de Fransummer polder) geïnstalleerd. Evenwel is de capaciteit hiervan veel geringer dan die van de windmolen.

7. "De Jonge Hendrik" te Den Andel

Wij vermeldden hiervoren de overname van deze molen. De ambachtelijke molenaar op "De Jonge Hendrik" verhuisde naar "De Ster" te Winsum. Er kwam een einde aan de huur-overeenkomst van hem met de gemeente. Onze taak zal nu zijn de molens zo spoedig mogelijk weer maal- en pelvaardig te maken. Voor het draaien van de molen is reeds een vrijwilliger aangetrokken.

18. "Ceres" te Spijk

De belangrijkste verbetering was het maken van een nieuwe rietbekleding.

20. Zaagmolen Bovenrijge

Dit jaar was het dan zover: het aanpakken van de wederopbouw te Ten Boer, Damsterdiep oostzijde. Het plan werd reeds in 1982 goedgekeurd door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Eveneens in 1982 verwierven wij het molenperceel met een bijdrage van het Anjerfonds. De werkzaamheden (fase 1) worden uitgevoerd door de Stichting Werkgelegenheidsprojecten Groningen in samenwerking met de heer T.A.M. Krabbendam, houtzager op de houtzaagmolen "Fram". Wij zijn ingenomen met het feit dat - bij ontbreken (tot nu toe) van rijkssubsidie - de aanpak mogelijk werd gemaakt door o.m. belangrijke giften of toezeggingen van de gemeente Ten Boer, "De Hollandsche Molen" (Klaver Vieractie) en de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens.

23. Korenmolen "Olle Widde" te Ten Post

Deze molen is een belangrijk onderdeel in het overleg, dat wij met het gemeentebestuur van Ten Boer hebben. De andere actuele onderdelen zijn de romp van "De Widde Meulen" (pag. 81 Groninger Molenboek) en - zoals hiervoren blijkt - de in opbouw zijnde zaagmolen Bovenrijge. Gehoopt wordt op een regeling voor de "Olle Widde", die de instandhouding verzekert.

32. "De Lelie" te Eenrum

Een belangrijke onderhouds-post was hier het inbrengen van een vernieuwd spoorwiel (in Groningen vaak takrad genoemd).

34. "De Vier Winden" te Pieterburen

Deze kwam hiervoor reeds ter sprake. Op de stelling werd een 'regenkraag' (een afdekking vanaf de muur over enige planken) aangelegd. Ook werd het koppel maalstenen vernieuwd. De E.G.D. richtte in samenwerking met ons een tentoonstelling in deze molen in. Die tentoonstelling heeft het opwekken van elektrische stroom door windturbines tot onderwerp. Een dergelijke turbine werd op 16 augustus 1985 bij de zeehondencrèche te Pieterburen ingewijd.

Koren- en pelmolen "De Vier Winden" te Pieterburen.

55. "Zuidwendinger Watermolen" te Vierverlaten

In overleg met het Waterschap Westerkwartier werd de conservering van deze molen voltooid.

122. "Goliath" in de Eemspolder

Hier werden nieuwe kruipalen geplaatst, de kapzolder werd gedeeltelijk vernieuwd en werd het schilderwerk goed bijgehouden. De twee vrijwilligers op deze molen toonden zich nu ook weer actief ten aanzien van het onderhoud.

123. "De Onderneming" te Vierhuizen

Zoals bekend is dit onze "lesmolen" voor vrijwillige molenaars in opleiding. Net als bij nr. 34 werd ook hier een gedeeltelijke bedekking van de stelling aangelegd om het muurwerk minder vochtig te krijgen. Ook werd het wolfsdak vernieuwd.

Overig:

Het bestuur hield zijn 48ste tot en met 55ste vergadering. Soms werden deze gehouden in de boerderij "Huninga" van het bestuurslid Clevering en soms in het molenkantoor. Dit kantoor is een steunpunt voor molenactiviteiten geworden, meer en uitvoeriger dan dit verslag vermag aan te geven. Zoals in het vorige jaarverslag reeds werd vermeld werkt mevr. Ing. H. van der Wal hier als technisch-administratieve kracht.

In dit verslagjaar vereiste vooral de herbouw van de zaagmolen Bovenrijke haar aandacht.

De 1e secretaris,
B. Jongsma

- - -

De Wetsinger molen

door Martin van Doornik.

De zwaar vervallen molen van Wetsinge wordt na jarenlang praten binnenkort gerestaureerd. Deze molen is een markant herkenningspunt voor weggebruikers op de provinciale weg van Groningen naar Winsum. Ik ben op zaterdag 8 februari in deze bijzondere koren- en pelmolen een kijkje gaan nemen en wil de lezers laten meebeleven hoe hij er nu nog bijstaat. De sleutel is te bevragen bij de oud-mulder de heer H. Hazekamp, die naast de boerderij op de hoek van de Molenstreek woont. Hij heeft vroeger jarenlang op deze molen gewerkt.

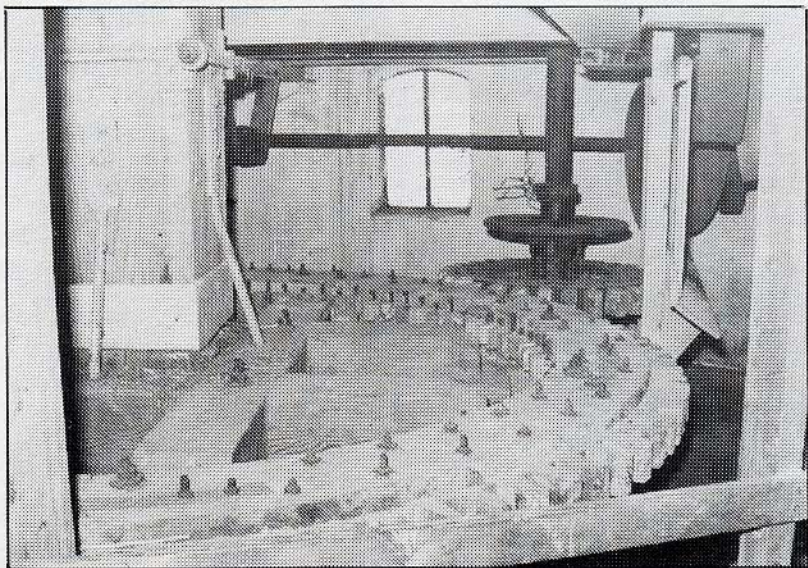
En nu de molen. Het is een achtkante bovenkruier met stelling. De kap heeft geel-geverfde vertikale gepotdekselde planken bekleding. Het achtkant is horizontaal gepotdekseld en grijs geverfd, met witte biezen op de hoeken. Het aantal Groninger molens met de karakteristieke

witte biezen gaat zienderogen achteruit. Niet door afbraak etc. maar door het wegwerken van deze biezen (Garnwerd, Kolham Usquert, Loppersum enz.). Het tussenstuk en de onderachtkant zijn van steen en wit bepleisterd. Nu zitten er nog kale roeden op; destijds hadden ze zelfzwichting met dwarskleppen en 'verbusselde' voorzomen. Via gammele inrijdeuren komen we dan binnen: er

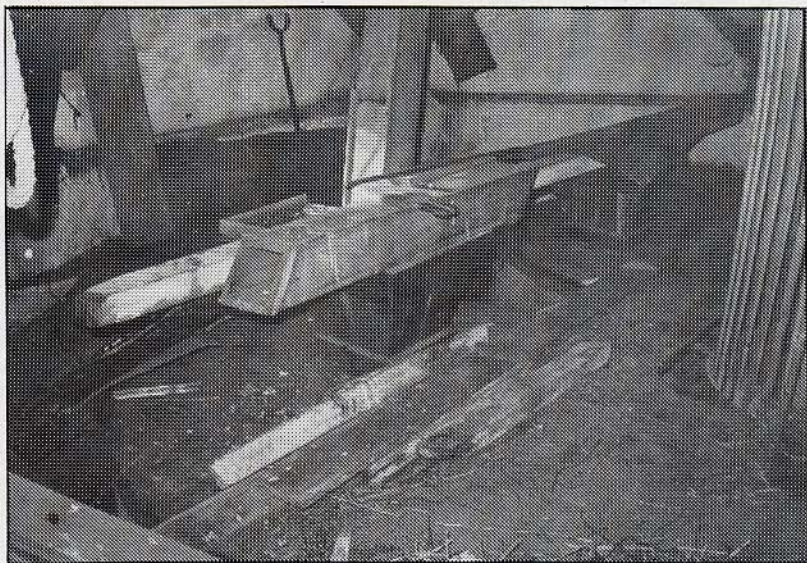

De molen van Wetsinge, gefotografeerd in 1981 en nu nog verder vervallen....

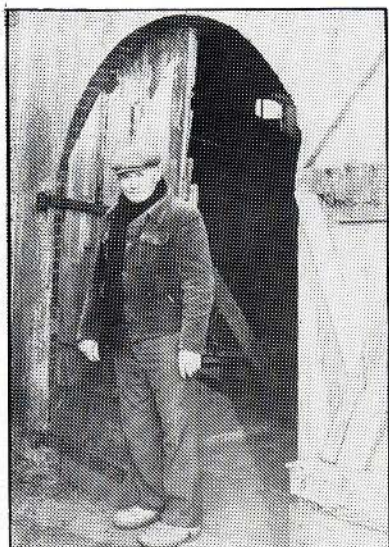
staan enkele graanverwerkende machines opgesteld. In de cementen vloer zit een groot houten luik, van waaruit een jacobsladder omhoogvoert naar de luizolder. De eerste zolder is leeg, maar het valt hier op, dat de zoldervloeren in het onderachtant op stalen balken rusten. Zeer verrassend is de tweede zolder, hier zit namelijk het spoorwiel, bevestigd aan de meer dan 12 meter lange extra dikke, koningsspil, een zeer vreemde plaats voor een spoorwiel, dat gewoonlijk in een luizolder thuis hoort. Aan het spoorwiel zitten drie varkens- of sterrewielen (deze molen heeft geen schijflopen in zijn lijf), één voor het koppel maalstenen en twee voor de pelstenen, allen met onderaandrijving, alleen dat al maakt de molen zo uniek. Er bestaat geen enkele andere bovenkruier in ons land met zo'n onderaandrijving. Ik zeg met opzet bovenkruier, want er zijn twee standerdmolens, namelijk in Usselo en Alphen a/d Maas, die maalstenen met onderaandrijving hebben. Boven ieder sterrewiel zit een ijzeren handwiel aan een dikke schroefbout met vierkante draad. Als men aan zo'n wiel draait dan gaat het sterrewiel langzaam omhoog, om het zo "uit het werk te zetten". Er staat een grote 12-p.k. Dordt-elektromotor naast het spoorwiel, die bij windstilte de aldus omhooggedraaide sterrewielen door middel van drijfriemen kan aandrijven. Boven de ijzeren handwielen zitten namelijk poelies; de koningsspil met het spoorwiel blijft dan stil staan. Men zegt, dat de molen van binnen in prima staat verkeert. Nou prima, veel beweegbare metalen onderdelen zijn volkomen vastgeroest. Vervolgens komen wij op de stellingzolder. Ook deze zolder is volkomen anders dan in onze andere koren- en pelmolens. De beide pelstenen liggen niet in één lijn met de stellingdeuren, maar eraanst. Ongeveer 1 à 2 meter ten westen - oftewel in de richting van de kerk van Wetsinge - van de genoemde lijn houdt de stellingvloer op en gaat over in, wat wij in Groningen noemen, het "haalfschilhek". Maar in plaats van de schudzeven die hier in deze molen beneden zijn opgesteld, liggen de pelstenen als het ware "verpakt" in een soort grote houten hoeden dozen. Op beide daarvan staat een pelkaar, waarin een pijp van bovenaf uitkomt. Aan de noordoostkant van de stellingzolder staat een grote maalstoel opgesteld, waarop een koppel 17der kunststenen liggen. Nieuwsgierig naar wat voor soort rijs de loper heeft, nam ik een kijkje. Het kropgat zit vol met stof en vuil, zodat ik het met mijn hand moest aftasten. De rijs lijkt op een gietijzeren bolhoed met twee ronde oren, die ieder in de rijschoentjes van de loper steken. Een dergelijke onderaandrijvingsrijs komt niet in het boek "Zingende Stenen" voor. De stelling kon ik, vanwege zijn zeer slechte staat, niet betreden en bovendien zijn de stellingdeuren dichtgetimmerd. Vervolgens bekeek ik het achtkant zelf. Het is een degelijke grenen constructie met in elk veld een veldkruis, hetgeen zich op iedere bovenliggende zolder herhaalt. Twee achtkantstijlen aan de westkant zijn echter door vocht en schimmel aangetast. De trap naar de vierde zolder nemend, bemerkte ik, dat er twee halfronde uitsparingen in een legeringsbalk zitten. Ze wijzen op de vroegere aanwezigheid van twee koppels maalstenen, want die uitsparingen waren bedoeld voor de bolspillen ervan. De vierde zolder - de voormalige steenzolder, want de molen is in 1952 van binnen veranderd tot zijn huidige indeling - is voor een groot deel in beslag genomen door de houten silo's met

Raar maar waar: een spoorwiel in de zolder onder stellinghoogte met een sterrewiel van het koppel maalstenen. Naar het noorden gezien.

De beide pelstenen in kuip met kaar op de stellingsolder met uiterst rechts de "korf" rondom de koningsspil.

*Oud-mulder H. Hazekamp
voor zijn molen.*

pijpen naar de pelstenen en het koppel maalstenen. Een zolder hoger en we zijn op de luizolder dus onder de kap, terecht gekomen.

Hier bevindt zich de kop van de eerder genoemde jacobs ladder, van waaruit een pijp, via een draaischijf, zich vertakt in verscheidene pijpen naar de onderliggende silo's. Deze molen is uitgerust met een sleepluiwerk, dat zeldzaam is voor Groningen. Vroeger werden de zakken met een kammenluiwerk omhoog geluid. Het kammenluiwerk is nog aanwezig, maar de luias is nu via een riemaandrijving aangesloten op de jacobs ladder, terwijl er een luitafel met sleepwiel boven het oude luiwerk is aangebracht. De koningsspil is extra dik vanwege de torsie. Hierna komen wij in de kap. Dankzij de ramen in de kap is het opvallend licht van binnen, buitendien zijn er ook nog grote gaten in de kapbedekking te zien, waardoor licht naar binnen komt. De kap krui

op een voeghoutenkruierwerk en het bovenwiel heeft een Vlaamse vang met duimophanging. De gietijzeren as is van de gieterij "De Prins van Oranje", nummer 1298, jaar 1884. De vangstok is naar binnen getrokken. Net als overal in deze molen is de kapvloer met takken van vogelnesten bedekt. Vroeger hadden veel Groninger molens ramen achter in de kap, bekijk daarvoor: "Groninger Molens in oude ansichten". Ik hoop, dat deze ramen na de restauratie gehandhaafd zullen blijven, want ze worden zeldzamer en willen wij de Groninger molenkenmerken in ere houden, dan horen de kapramen er weer in te zitten. Deze molen heeft twee roeden van het fabriikaat Gorter te Hoogezand, die in 1947 zijn vervaardigd, enkelen der laatsten in Groningen geklonken roeden. Indien ze niet bruikbaar meer zijn, zou onze Vereniging een stukje van een Gorter-roede voor het nageslacht moeten bewaren! Naast Wetsinge heeft alleen de molen "De Zwaluw" te Nieuwe Pekela roeden van deze firma. De Firma Gorter te Hoogezand bestaat nog steeds, maar men maakt allang geen roeden meer. De staart, die niet meer compleet is heeft een kruiwier met kabel en stellinghaak. Afgezien van deze bouwvallige molen is er nog een groot probleem: de ernstige bomenhinder. Een lange rij van zeer hoge populieren staat langs de Molenstreek, nog hoger dan de kloeke molen zelf. De wiken zouden niet eens kunnen draaien. Na de stillegging van de molen in 1967 zijn de populieren - geplant en -rustig doorgegroeid.... Een rooivergunning mag dan ook wel worden aangevraagd voor deze windbelemmerende populieren. Ze zijn inmiddels op 24 februari gerooid! Ik hoop, dat deze grijs witte molen zijn wiken over niet al te lange tijd door de lucht zal laten klieven.

Stichting „De Groninger Molen”

Uitgangspunten voor een beleidsprogramma

Aankoopbeleid (molens, sarrieshutten)

Uitgangspunt: een gespreid molenbezit geeft een brede betrokkenheid bij de molens. Daarom streeft de stichting er niet naar zoveel mogelijk molens in eigendom te verkrijgen, maar alleen in die gevallen aan te kopen, waar het behoud van de molen niet gegarandeerd is, of op de wat langere termijn niet gegarandeerd is.

Praktische uitwerking:

- alle molens uit particulier bezit in principe aankopen, of aankoop door bijv. gemeente bevorderen.
- molens uit gemeentelijk bezit alleen overnemen als de gemeente hierom zelf verzoekt, zoveel mogelijk tegen een kostendekkende jaarlijkse afkoopsom en vrijdom van onroerend goed-belasting.
- t.a.v. andere molenbezittende instanties hetzelfde terughoudende overnamebeleid.
- overname van woning bij molen op budgetair neutrale basis d.w.z. dat een dergelijke overname de stichting (op de wat langere termijn) zo weinig mogelijk geld mag kosten.

Onderhoud eigen molens

Onderhoud van de eigen molens op basis van een jaarlijks (voortschrijdend) onderhoudsprogramma, waarin per molen bedragen geraamd zijn.

Zoveel mogelijk inschakeling van de eigen onderhoudsploeg en de vrijwillige molenaar.

Inventarisatie onderhoudstoestand Groninger molenbezit

Er wordt gestreefd naar een zo volledig mogelijke inventarisatie van de bouwkundige toestand van het Groninger molenbezit. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de diensten van de Monumentenwacht.

Begeleiding restauraties, adviesfunctie aan derden (o.a. Gedeputeerde Staten)

De stichting streeft er naar zoveel deskundigheid binnen haar gelederen te hebben respectievelijk te houden dat, in samenwerking met de Provinciale Waterstaat, technische begeleiding van molenrestauraties kan plaats vinden.

Aan derden kan, gevraagd of ongevraagd, advies worden gegeven over kwesties de Groninger molens betreffende.

Jaarlijks wordt een urgentieschema voor molenrestauraties in de provincie Groningen opgesteld in overleg met de gemeente en Gedeputeerde Staten.

Opleiding vrijwillige molenaars

De stichting bevordert de opleiding tot vrijwillige molenaars o.m. door geldelijke steun aan de opleidende organisatie.

Public Relations

De stichting bevordert de belangstelling voor en kennis van het Groninger molenbezit door woord en geschrift.

Groninger molenkenmerken, instandhouding molenbiotoop

De stichting zet zich in voor de instandhouding van het typisch Groninger molenkenmerken en een voor het functioneren van de molen geschikte omgeving.

Samenwerking met andere organisaties

De stichting is bereid op een constructieve wijze samen te werken met andere organisaties.

Statuten

Naam en vestiging

Artikel 1:

De stichting draagt de naam Stichting De Groninger Molen, en is gevestigd te Groningen.

Doel

Artikel 2:

Het doel van de Stichting is:

- het instandhouden van de Groninger molens;
- het bevorderen van de kennis van en de belangstelling voor de Groninger molens.

Middelen

Artikel 3:

Ter realisering van de doelstelling beschikt de Stichting over de navolgende middelen:

- het stichtingskapitaal;
- subsidies en donaties; en
- verwervingen krachtens erfstelling, legaat, schenking of op welke andere titel dan ook.

Bestuur en bevoegdheden

Artikel 4:

Het bestuur van de Stichting bestaat uit het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

Artikel 5:

1. Het algemeen bestuur wordt gevormd door de eigenaren van de molens in de provincie Groningen of hun vertegenwoordigers, voor zover deze daartoe de wens te kennen hebben gegeven, en door vertegenwoordigers van de Vereniging Vrienden van de Groninger Molens te Groningen.
2. Gedeputeerde Staten van Groningen benoemen de voorzitter op voordracht van het algemeen bestuur.

Artikel 6:

1. Het algemeen bestuur is bevoegd tot:
 - a. de benoeming van het dagelijks bestuur;
 - b. het vaststellen van het beleidsplan en de begroting;
 - c. het vaststellen van het financieel jaaroverzicht;
 - d. het vaststellen van het jaarverslag;

- e. het vaststellen van het huishoudelijk reglement voor de Stichting;
 - f. het op voorstel van het dagelijks bestuur instellen van commissies.
2. Verder is aan het algemeen bestuur alle bevoegdheid die niet krachtens deze statuten aan een ander orgaan van de Stichting toekomt.
- Het algemeen bestuur kan bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur of aan een commissie als bedoeld in het eerste lid onder f., niet zijnde de bevoegdheden als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7:

1. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar.
2. De voorzitter roept de vergadering bijeen. Hij is verplicht een vergadering bijeen te roepen als tenminste 10 leden van het algemeen bestuur hierom verzoeken. Een vergadering van het algemeen bestuur behoort tenminste 10 dagen van te voren schriftelijk te worden aangekondigd.

Artikel 8:

Een vergadering van het algemeen bestuur kan slechts plaatsvinden, wanneer tenminste 10 leden aanwezig zijn.

Artikel 9:

Het algemeen bestuur besluit bij gewone meerderheid van stemmen. Staken de stemmen, dan beslist de voorzitter.

De eigenaar van 5 molens of minder heeft één stem; de eigenaar van tenminste 6 doch ten hoogste 10 molens heeft twee stemmen; en eigenaren van meer dan 10 molens heeft drie stemmen.

De vertegenwoordigers van de Vereniging hebben tezamen twee stemmen.

Artikel 10:

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit zeven leden, waarvan 6 benoemd worden door en vanuit het algemeen bestuur.
- De voorzitter van het algemeen bestuur is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden voor vier jaar benoemd en kunnen maximaal tweemaal herbenoemd worden.
3. Het lidmaatschap van het dagelijks bestuur eindigt:
 - op verzoek;
 - wanneer het lid ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn;
 - wanneer het algemeen bestuur daartoe besluit.

Artikel 11:

1. Het dagelijks bestuur wijst uit zijn midden een vice-voorzitter, een secretaris en een penningmeester aan.
2. De vice-voorzitter vervangt de voorzitter bij diens ontstentenis.

Artikel 12:

1. Het dagelijks bestuur is belast met de dagelijkse leiding van de Stichting.
2. Voorts is het dagelijks bestuur bevoegd behoudens goedkeuring van het algemeen bestuur tot het sluiten van overeenkomsten tot het schenken, kopen, vervreemden of bezwaren van registergoederen.

3. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot het aanstellen en ontslaan van werknemers van de Stichting. Voorts is het dagelijks bestuur bevoegd tot alle besluitvorming inzake aangelegenheden van personeelsbeleid.
4. Het dagelijks bestuur is belast met de voorbereiding van de vergadering van het algemeen bestuur en voert de besluiten van het algemeen bestuur uit.
5. Het dagelijks bestuur vertegenwoordigt de Stichting in en buiten rechte. Het is met name bevoegd tot advisering aan Gedeputeerde Staten.
6. Het dagelijks bestuur cördineert de werkzaamheden van de ingestelde commissies.

Artikel 13:

Het dagelijks bestuur kan slechts geldige besluiten nemen, indien tenminste vijf van de zeven leden aanwezig zijn.

Artikel 14:

Het dagelijks bestuur besluit bij gewone meerderheid van stemmen. Staken de stemmen, in een stemming omtrent zaken, dan beslist de voorzitter. Indien de stemmen staken omtrent personen dan is het voorstel verworpen.

Artikel 15:

Het dagelijks bestuur kan één van zijn leden machtigen om in zijn naam bestuurshandelingen te verrichten. Namens het dagelijks bestuur is de secretaris belast met de leiding van het secretariaat en is de penningmeester belast met het dagelijks financieel beheer.

Artikel 16:

1. Taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur kunnen op voorstel van het dagelijks bestuur bij besluit van het algemeen bestuur aan commissies worden overgedragen.
2. Het besluit van het algemeen bestuur regelt de samenstelling van de commissies, de overgedragen taken en bevoegdheden en de wijze van rapportage over de werkzaamheden van de commissie aan het algemeen bestuur.
3. Het voorzitterschap van een commissie wordt opgedragen aan een lid van het dagelijks bestuur.

Statutenwijziging

Artikel 17:

Deze statuten kunnen worden gewijzigd bij besluit van het algemeen bestuur; bijeen in een vergadering waarin tenminste tweederde van de leden aanwezig zijn. Ontbreekt dit quorum dan kan een besluit worden genomen in een volgende vergadering, overeenkomstig het bepaalde in artikel 8 van deze statuten.

Ontbinding en liquidatie

Artikel 18:

Terzake van ontbinding en liquidatie van de Stichting is het bepaalde in het vorige artikel van overeenkomstige toepassing. Het algemeen bestuur besluit ingeval van liquidatie omtrent de bestemming van het vermogen van de Stichting.

Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 19:

De Stichting neemt de rechten en verplichtingen van de Stichting Groninger Molenvrienden, opgericht bij notariële acte van 14 juli 1977, over.

Artikel 20:

In alle gevallen waarin deze statuten niet voorzien, beslist het algemeen bestuur.

- - -

Het molenbureau

Zoals bekend beschikt de Stichting Groninger Molenvrienden over een molenbureau (ook wel molenkantoor genoemd) aan de Sint Walburgstraat nr. 6. Zie in dit verband ook het slot van het artikel "Een nieuwe Groninger Molenorganisatie" in deze Zelfzwichter.

Mevrouw ing. Hiltje van der Wal was onze gewaardeerde vrouw in dat kantoor (en ook daarbuiten bijv. bij de bouwbesprekingen voor de herbouw van de zaagmolen Bovenrijge).

Helaas, ze gaat ons verlaten. Per 1 april 1986 treedt ze in dienst van de Dienst Stadsuitbreiding en Volkshuisvesting (afdeling Stedebouw) der gemeente Groningen. Haar opleiding is H.T.S.-bouwkunde terwijl ze de studie H.B.O. (Hoger Bouwkunst Onderricht) binnenkort hoopt te voltooien.

Inmiddels is een nieuwe kracht voor deze functie aangesteld: het is mevrouw Gea ten Broek uit Groningen. Zij zal nog deze maand haar werkzaamheden aanvangen.

Onze nieuwe kracht: mevr. Gea ten Broek.

Molennieuws

Het nummer bij dit molennieuws verwijst naar het molennummer in de tweede druk (1981) van het Groninger Molenboek.

RECTIFICATIE:

2. Koren- en pelmolen "Aeolus" te Adorp.

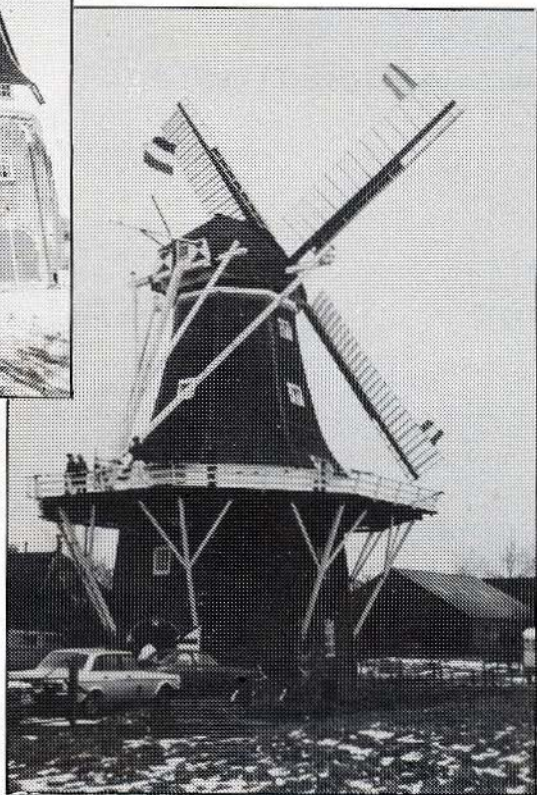
In het laatste nummer van de Zelfzwichter (nr. 4/85) werd op pagina 13 een bericht opgenomen als zou molenaar de heer D. Kruijer zijn bedrijf beëindigen en de molen te koop zou staan. Op deze publicatie reageerde de heer Kruijer onmiddellijk om de redactie erop te wijzen dat dit bericht absoluut niet juist is. De maalderij/fouragehandel te Adorp is en blijft in vol bedrijf en de molen is dan ook niet te koop! De redactie heeft inmiddels de heer Kruijer excuses aangeboden voor deze onzorgvuldigheid en het daaruit voortgevloeide ongemak. Dus nogmaals de "Aeolus" blijft in bedrijf.

90. Korenmolen "Aeolus" te Oldehove.

Zaterdag 1 maart 1986. Het is ijsig koud en er waait een krachtige oostelijke wind als ik 's morgens tegen half elf naar Oldehove rijd. Als ik Ezinge voorbij ben, zie ik in de verte het silhouet van Oldehove, de grote kerk en de beide molens, die beiden in overhekstand staan met de vlag in top. Aangekomen bij de "Aeolus" zie ik dat op de uiteinden van de roeden ook vlaggen zitten, terwijl de verdere vlagversiering rond de stelling is gehangen in verband met de harde wind. Burgemeester K. Dijkstra van Oldehove begroet alle aanwezigen die snel de molen binnenschieten, want het is buiten verre van aangenaam. Tegen elf uur gaan allen toch naar buiten. In zijn openingswoord gaat de burgemeester in op de moeizame restauratie. Reeds in 1976 werd begonnen met de restauratieplannen, eerst van geringe omvang, maar in januari 1981 brak tijdens een storm een gedeelte van een van de roeden af. Een nieuw restauratieplan werd opgemaakt, kosten f 190.000,- maar het zoeken naar subsidiebronnen was zonder resultaat. In september 1983 werd er een oplossing gevonden. De molen zou worden gerestaureerd door jonge werklozen via de provinciale Stichting Werkgelegenheids Projecten Groningen. Voor het specifieke molenmakerswerk werd de Firma A. Doornbosch & Zn. B.V. te Adorp ingeschakeld. In november 1983 werd begonnen met het uitnemen van de roeden. 30 Januari 1984 werd een zwarte dag in deze restauratie. Op deze dag stortte de stelling in, waarbij vier werknemers gewond raakten. De restauratie werd hierdoor een tijdlang stopgezet. Uiteindelijk werd de molen in december 1985 opgeleverd. Na deze uiteenzetting verzoekt de Burgemeester Gedeputeerde G. Bos om gezamenlijk met molenaar J. Reitsema de vang te lichten. Hierna wordt de molen bezichtigd. In de molen valt vooral de lage zolder bij de stelling op. Doordat de pelstenen al vele jaren geleden verwijderd zijn is de dubbele zolder verdwenen en is de maal- of stellingzolder op de pelvloer gebracht, zodat je een trapje op moet om op de stelling te komen. De molen is weer voorzien van zelfzwichtende roeden die evenwel iets korter zijn dan

*De "Aeolus" te Oldehove
tijdens de restauratie in
april 1984.*

*De feestelijke opening
van de "Aeolus" op
1 maart 1986.*

hun voorgangers. Hierdoor is er meer ruimte bij het draaien op de stelling. De kap is grotendeels vernieuwd en ook is het achtkant opnieuw bekleed met gepotdekselde planken, en er is een geheel nieuwe stelling gekomen. Vanaf de stelling heb je een prachtig gezicht op de tweede molen van Oldehove, "De Leeuw". Deze koren- en pelmolen is momenteel de enige molen die nog beroepsmatig pelt. De genodigden begeven zich tegen twaalfen naar Café Hamming in Oldehove waar nog over de restauratie wordt nagepraat. Hierna is er voor de inwoners gelegenheid om de molen te bekijken. Onder in de molen zijn diverse artikelen van de Warme Bakker te verkrijgen en natuurlijk koffie. Ook wordt er op deze dag gemalen. Velen komen de molen bewonderen. Het dorps-

beeld van Oldehove is nu weer compleet. De "Aeolus zal worden beheerd door vader en zoon Reitsema, die ook "De Leeuw" beheeren. Gezien hun ervaring zal de molen bij hen in goede handen zijn en zullen we hem regelmatig aan het werk zien.

W.H. Huizenga.

- - -

Molennieuws van de Stichting Groninger Molenvrienden

7. "De Jonge Hendrik" te Den Anel

Deze beroemde pel- en korenmolen is nu eigendom van onze stichting. De koopacte is op 6 december 1985 in het gemeentehuis te Baflo gepasseerd. Zo pleegt een notaris dat uit te drukken. Ook bij deze aankoop stond notaris (en molenvriend) mr. T.H. ten Have te Middelstum ons weer ter zijde. We zijn inmiddels begonnen met het inhalen van de achterstand in onderhoud. Ook is de molen aan een nieuw koppel maalstenen toe. De laatste molenaar, die het vorige jaar verhuisde naar een andere molen, heeft een onvoorstelbare troep in en bij de molen achtergelaten, die nu door vrijwilligers opgeruimd wordt.

18. "Ceres" te Spijk

Met een goede verfbeurt hopen we dit jaar een zeer grote onderhoudsbeurt van deze molen af te ronden. We willen dat vóór 5 juni klaar hebben; er is dan feest in Spijk wegens dorpsherstel. Net als in Enumatil moet de molen dan zijn bijdrage leveren.

20. "Bovenrijge" te Ten Boer

De eerste fase van de herbouw van de houtzaagmolen "Bovenrijge" is zo goed als volbracht. Wel moeten b.v. nog enkele ramen worden gemaakt. Wegens het aflopen van het leerplan voor jongeren bleven bedoelde werkzaamheden eerst nog liggen. Deze zullen echter in de tweede fase -achtkant, kap en stelling- worden meegenomen. Die tweede fase is reeds aangevraagd bij de S.W.P. (Stichting Werkgelegenheids-Projecten). Wel is nu klaar de onderbouw met de schuren. Het is toch nog een heel gebouw geworden. Dat zullen vele verkeersdeelnemers op de rijksweg door Ten Boer ook hebben vastgesteld. De daken zijn gedekt met ouderwetse holle pannen. Ook de houten goten zijn al aangebracht. Het achtkant staat reeds op het bouwterrein om na verbeteringen geplaatst te worden.

Het plan ligt er om de molen nog dit jaar maalvaardig te maken; hetgeen dus ook het aanbrengen van het wiekenkruis en het inbrengen van het gaande werk met de maalstoel inhoudt.

Of dit financieel te volbrengen valt, is op dit moment nog niet te zeggen. Wel hebben wij gunstige berichten vernomen over het mogelijk alsnog toekennen van een rijksbijdrage. Voor de verdere voltooiing komen dan nog aan de orde het inbrengen van het zaagwerk en het maken van het balkengat. Maar nogmaals, het hangt van de financiële mogelijkheden af of deze werken nog dit jaar of in 1987 aan bod zullen komen. In het volgende nummer van "De Zelfzwichter" willen we enige zaterdagen bekend maken, waarop de molen te bezichtigen valt. Vermeldenswaard is nog dat de kap met staart, schoren, as en bovenwiel gemaakt worden door molenmaker J.D. Medendorp met medewerking van de vrijwillige molenaar (op "De Helper") L. Duym.

Watermolens in het Westerkwartier:

Met het Waterschap Westerkwartier zijn we tot een overeenkomst gekomen voor het in eigendom overnemen van vijf poldermolens:

"De Eolus" met woning te Fransum (nr. 3 in het Groninger Molenboek).

"De Westerhörner" te Grijskerk (nr. 44),

"De Jonge Held" met woning te Leegkerk (nr. 57),

"De Zuidwendinger" te Vierverlaten (nr. 55) en

"De Zwakkenburger" te Niezijl (nr. 141).

Voor één molen in dit rijtje zal de instandhouding een krachttoer moeten worden, te weten "De Zwakkenburger". Eigenlijk begonnen we daar al aan in 1981. In het Groninger Molenboek, dat in dat jaar uitkwam, zien we op de foto dat molenvrienden bezig zijn de molen te conserveren. Hij staat als laatste molen in het boek ook al in de uitgave van 1958, omdat hij eens bijna vergeten was. Als dat niet gebeurd was had hij ergens een nummer in de 40 gehad, net als andere molens in de gemeente Grijskerk. Erger is nog dat deze molen ook niet op de monumentenlijst werd geplaatst. Hetgeen voor een molen een grote uitzondering is. Het laatste heeft helaas tot consequentie dat financiële hulp van rijkszijde niet te verwachten valt. Toch zijn wij van mening dat ook deze molen moet worden behouden. Ook landschappelijk is hij

*De "Zwakkenburger" te Niezijl.
Wie helpt hem weer in volle
glorie te herstellen?*

waardevol. Het gaat hier niet om een grote molen, zodat het wat gemakkelijker mogelijk moet zijn hem te herstellen. Is er in de gemeente Grijpskerk een actiegroep te vormen? Vrijwilligers en andere molenliefhebbers, help ons!

- - -

Contactavond vrijwillige molenaars

door T. de Jong.

VRIJWILLIGE
HET GILDE VAN
MOLENAARS

Zoals reeds in de vorige Zelfzwichter medegedeeld is krijgt onze afdeling vrijwillige molenaars bezoek van het Gilde-bestuur. Deze bijeenkomst zal gehouden worden op vrijdagavond 18 april in het Verenigingsgebouw aan de Kerkstraat te Hoogkerk. Die avond kan er met het bestuur van gedachten gewisseld worden over zaken die het Gilde, de opleiding en het examen betreffen. Een persoonlijke uitnodiging volgt nog.

Voor het voorjaarsexamen hebben zich 10 kandidaten aangemeld. Een proefexamen is hen afgenomen en wij verwachten weer een hoog percentage geslaagden.

Alle vrijwilligers hebben inmiddels de "Verzamelinformatie deel I t/m X" ontvangen, een goede aanvulling op het lesmateriaal. Ongetwijfeld zal de inhoud van deze bundel een belangrijke plaats gaan innemen bij het examen.

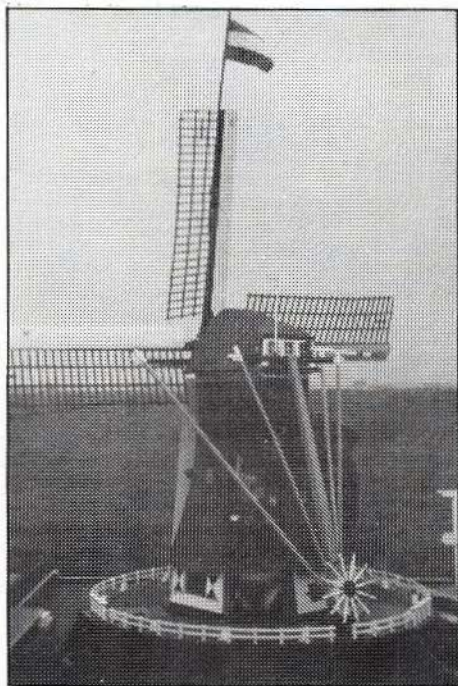
Er is een groot verloop in het aantal actieve vrijwilligers in onze provincie. Velen laten nooit meer iets van zich horen. Graag willen wij weten wat hiervan de oorzaak is. Ruim 60 molens kunnen bemand worden en zouden kunnen draaien. Helaas is dit niet het geval. Wij begrijpen dat het velen moeilijk is om éénmaal per week op de molen te zijn, maar om gezamenlijk het beheer van een molen op zich te nemen moet toch mogelijk zijn. Een goede vrijwilliger is het sluitstuk van een restauratie. Ook enkele opleidingsmolens zijn maar matig bezet. Eén van de punten die we op de komende vergadering naar voren kunnen brengen.

Tot slot: zij die geslaagd zijn en geen molen ter beschikking hebben, laten zij zich melden bij de Contactcommissie. Een draaiende molen behoeft minder onderhoud dan een stilstaande.

- - -

Molenmodel in Nieuwkoop

De heer J.C. Wijffe uit het Zuidhollandse Nieuwkoop heeft een zeer fraaie modelmolen gemaakt naar een van de bouwtekeningen die bij onze vereniging verkrijgbaar zijn.

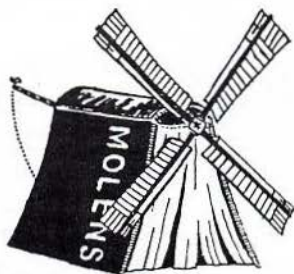
Het is een poldermolen met een vlucht van 3.26 m. en twee eikehouten vijzels, één van 22 cm en één van 18 cm. Bovendien is er nog een koppel maalstenen in aangebracht en een dynamo voor licht binnenin de molen. Alles loopt voortreffelijk en zoals we op bijgaande foto kunnen zien is het een heel mooi stukje huisvlijt geworden. Proficiat met dit resultaat! Bouwtekeningen van een drietal typen molens t.w. de standaardmolen, de wipmolen en de stellingkorenemolen zijn nog steeds bij onze vereniging te bestellen à f 10,- per stuk (excl. porto). Bovendien is er nog een tekening van de z.g. spin en deze kost f 2,50 + porto. Bestellen via de postbus.

De fraaie modelmolen te Nieuwkoop.

Over een molen-verzameling

● 1. Het gaat er naar uitzien dat er aan de schier eindeloze reeks van molenpublicaties nu wat rust begint te komen. Reden voor ons om ons af te vragen waar blijft nu eindelijk het Limburgse molenboek? Maar enfin, zover schijnt het nog niet te zijn, wel kunnen wij u nieuws aankondigen van een andere "verre" streek uit ons eigen land en dat is: "Molens in Middelburg"

- Geschiedenis der plaatselijke molens in de loop der eeuwen. Door E. van Wijk - 174 pag's. afm. 19 x 19,5 cm. gebonden in hard geplastificeerde koft, ISBN 90 6471 168 2, prijs f 33,50. Verkrijgbaar in de boekhandel of bij de uitgeverij Repro-Holland B.V. te Alphen aan de Rijn. In dit boekje worden 60 molens beschreven die Middelburg ooit rijk was. Twee molenrompen en 5 windmolens resten hier nu nog van..... Het boek is rijkelijk voorzien van afbeeldingen en boeiend om te lezen.

● 2. Speciaal voor Vrijwillige Molenaars en ambtenaren van de Arbeids-inspectie verscheen onlangs "Een klap van de Molen" door R. Edam. Een onderzoek naar de veiligheidssituatie in en rond historische windmolens in Nederland. Deze A4 brochure beschrijft in 33 pag's de technische- en organisatorische aspecten van de veiligheid in onze hedendaagse windmolens. Het is verkrijgbaar ad f 4,- (excl. porto) bij de Ver. De Hollandsche Molen te Amsterdam.

● 3. Eveneens bij de Hollandsche Molen verkrijgbaar is een dik boek door G. Ottevanger e.a. met als titel: "Molens, gemalen en andere waterstaatkundige elementen in midden-Delfland". Een inventarisatie van hun cultuurhistorische waarden. Het is een gedegen werk geworden van 277 pag's met 6 bijlagen en 2 losse plattegronden. Alles rijkelijk geïllustreerd met tekeningen, nieuwe- en oude foto's. Formaat A4 ingenaaid in slappe band. Uitgave Provinciale Waterstaat Zuid-Holland oktober 1985- Prijs f 20,- (excl. porto).

● 4. Dan nog uw aandacht voor het laatste deel van het Levenswerk van H. Voorn "De papiermolens in de Provincie Gelderland". 25 jaar geleden verscheen het 1e boek van deze drie-delige serie over de papiermolens. 10 jaar geleden het 2e deel en nu dan eind 1985 het laatste deel met maar liefst 736 pag's! Naast een algemene inleiding (185 pag's) volgen stuk voor stuk de beschrijvingen van alle papiermolens en fabrieken die eens in Gelderland, Overijssel en Limburg hebben bestaan. Een schitterend boek waarvan je met bewondering stil staat bij de ongelooflijke arbeid die de voltooiing van dit werk met zich mee heeft gebracht! Het in fraai linnen gebonden boek is slechts in 1.000 genummerde exemplaren uitgebracht waardoor het wel spoedig een waarde-stijging zal ondergaan. Het is verkrijgbaar bij de Fa. Gysbers en Van Loon te Arnhem voor de prijs van rond f 232,-.

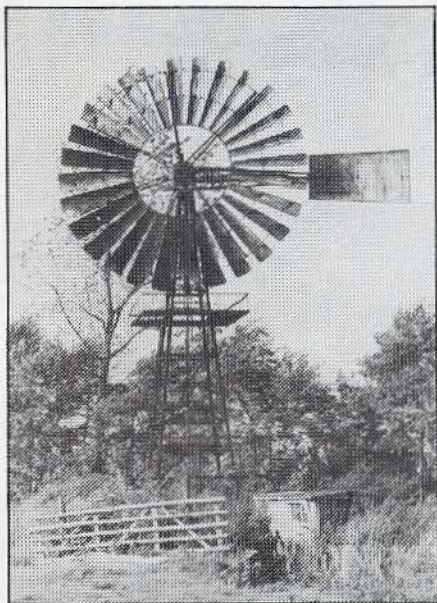
● 5. De Vereniging "De Zaanse Molen" bestaat 60 jaar en heeft ter gelegenheid van dit heugelijke feit een boekje uitgegeven in de trant en uitvoering van de bekende serie "in oude ansichten", met als titel: 1925-1985 Vereniging "De Zaanse Molen" door T. Neuhaus. Het bestaat uit 76 foto's van de ondergang en tenslotte de restauratie van het schamele restant van de eens zo ontzagwekkende Zaanse molenrijkdom. Uitgave: Europese Bibliotheek Zaltbommel 1985 en verkrijgbaar door overmaking van f 20,50 op gironummer 56 34 69 t.n.v. De Zaanse Molen te Zaandijk met vermelding "Jubileumboekje".

● 6. Ook in Friesland een jubileum, nl. 10 jaar De Fryske Mole en ter gelegenheid hiervan een speciaal nummer van De Utskoat (december 1985). Extra dik, 92 blz. en geheel gevuld met interessante artikelen als Een overzicht van het aantal industrie-molens in Friesland tot 1900 van Drs. D.M. Bunscoeke. Dit extra nummer is ook los verkrijgbaar ad f 10,- door overschrijving op postgironummer 22 57 734 t.n.v. De Fryske Mole te Leeuwarden met vermelding "Utskoat-Special".

● 7. Toen in 1923 de Ver. De Hollandsche Molen werd opgericht sprak men met afgrijzen over de verbreiding van de Amerikaanse windmolens in ons Hollandse polderlandschap. Veel molens werden in die tijd vervangen door deze fabrieksmatige gefabriceerde windturbines, die dan ook al gauw de bijnaam "schrikmolens" kregen.

Nu ook door de loop der tijd het aantal van dit soort molens snel afneemt, krijgt waardering langzamerhand de overhand. Zo werd onlangs een grote Amerikaanse windmotor in de Zaanstreek officieel op de monumentenlijst geplaatst. Wie alles wil weten over deze Amerikaanse windmolens, kan dit vinden in het onlangs verschenen standaardwerk van T. Lindsay Baker "A Field guide to American windmills". Een lijvig boek van 516 pag's., in linnen gebonden, formaat 22 x 29 cm. Rijkelijk voorzien van vaak zeer oude foto's uit het eind van de vorige eeuw en met beschrijving van de ca. 850 firma's die in het verleden fabrieken bezaten voor de vervaardiging van dit soort molens. Voor liefhebbers om lang van te genieten. Door de hoge Dollarprijs is het boek voor ons in Nederland wel erg duur geworden, namelijk \$ 66.50. En rekent u dan maar uit!

De uitgever is Oklahoma Press, 2350 Virginia Avenue, Hagerstown, Maryland 21740, U.S.A. ISBN 0-8061-1901-2, copyright 1985.

Ook deze Amerikaanse windmotor, gefotografeerd op 3 oktober 1981 tussen Ten Post en Wimmeweer, bestaat niet meer....

- 8. In de dertiger jaren verscheen er in het Duitse vakblad "Die Mühle" een verzameling artikelen van de molenmaker Hermann Op de Hipt, een Duits vakman uit Geldern (dicht bij Venlo). Deze later aangevulde artikelen liet hij bundelen tot het boek "Windmühlen-Praxis". En dit boek verscheen te Leipzig in 1937. Van dit boek is thans een ongewijzigde herdruk verschenen met een Geleitwort van de Nederlandse molinoloog J.S. Bakker uit Moerkapelle. Het boek is met kleine en bovendien in de Gotische letter geschreven en dat is wel even wennen. Het behandelt praktisch alle technische zaken voor de molenbouw van belang. Zeer interessant voor vakman en vrijwillige molenaars. Uitgave: Verlag Moriz Schäfer, Postfach 450 - D 4930 Detmold. ISBN 3-87696-109-2. En franko thuis betaalden wij DM 35,70.
- 9. In het Noordhollandse Medemblik is opgericht de Stichting "De Medemblikker meelmolen". Deze stichting gaat zich beijveren voor de herbouw van de in 1946 gesloopte korenmolen op de voormalige Zuiderzee-dijk. Om aan de benodigde gelden te komen is er een zeer fraaie kalender 1986 uitgegeven met 7 oude herinneringen aan de Medemblikker meelmolen. De kalender met afmetingen van 30 x 43 cm. op Oudhollands papier gedrukt met een kalendarium

van twee maanden op één pagina kost f 17,50 (excl. porto) en is verkrijgbaar bij Drukkerij Idema - postbus 18 - 1670 AA Medemblik. Uit de opbrengst wordt een bijdrage gestort in het fonds voor de herbouw van de molen.
Wij wensen deze stichting véél succes toe!

C.E. van der Horst.

- - -

Vraag en aanbod

De heer H. Noot, B.H. Broekemastraat 2, 9989 BG Warffum (05950-5320) vraagt

PUBLIKATIES over MOLENS uit KRANTEN en TIJDSCHRIFTEN.

De heer H.J. Ootes, Oosthuizerweg 21, 1463 LL Noord-beemster (NH) wil ANSICHT-KAARTEN RUILEN (kleur of zw/w) van verdwenen of bestaande wind- of waterradmolens van Nederland. Schrijf of bel 02999-203.

De heer Jos van der Bruggen, Heerlerbaan 151 b, 6418 CC Heerlen, heeft veel eigen-gemaakte KLEURENFOTO's van bestaande, maar ook OUDERE AFBEELDINGEN van VERDWENEN MOLENS. Hij zou graag prettig willen ruilen met foto's of ansichtkaarten, één tegen één.

De heer R. Cornelis, P. Dijkemaweg 47, 9731 BD Groningen (050-417402) vraagt te koop oude

STATIONAIRE BENZINE- GAS- en DIESELMOTOREN

of onderdelen en gereedschap hiervoor.

Uit het Drentse Roderwolde kregen wij bericht dat de KOREN- en OLIEMOLEN "WOLDZIGT" aldaar vanaf zaterdag 1 maart weer zal gaan OLIESLAAN. Vanaf die datum wordt op elke eerste zaterdag van de maand het olieslaan gedemonstreerd. Groepen en gezelschappen graag eerst even bellen 05908-32198.

- - -

Nieuwe leden

J. Bosch	Winschoten	J.C. Steenhuis-Sanders	Scheemda
P.J. Duijm	Groningen	S. Tel	Oude Pekela
J. Hazelhoff	Blijham	R. Venhuizen	Bedum
G. Penninga	Ten Boer	J.J. van de Wege	Lucaswolde
A.H. Steenbergen	Loppersum	M.H. Zuiderwijk	Delft

Ons molenwinkeltje

Onderstaande artikelen zijn bij onze vereniging op aanvraag verkrijgbaar. De prijzen gelden afgehaald bij de heer en mevrouw Dijk aan het Aduarderdiep 3, 9983 TG Den Ham (Gr.), tel. 05903-1722. Bij toezending moeten wij portokosten in rekening brengen. Aangezien deze kosten sterk afhankelijk zijn van het bestelde artikel, worden zij niet hier, maar alleen op de factuur vermeld.

Serie ansichtkaarten A (12 stuks, zwart-wit)	f 10,-	
" " B "	- 10,-	
" " C "	- 10,-	
" " D "	- 10,-	
(serie A is inmiddels heel schaars geworden de rest is nog wel leverbaar)		
Lepeltjes (molenaafbeelding in blad)	4,-	
Lepeltjes (molenaafbeelding op steel)	- 3,-	
Stickers	- 1,-	
Kleurenposter molen Mensingeweer 40 x 60 cm	- 5,-	
Molentegeltjes	- 5,-	
Bouwtekening standerdmolen	- 10,-	
" wipmolen	- 10,-	
" koren/poldermolen	- 10,-	
" spinnemolentje	- 5,-	
Borduurpatronen (met diverse molenaafbeeldingen)	- 10,-	
Lesbrieven	- 1,-	
Zwaar verzilverde lepeltjes met:		
afbeelding "De Eolus" - Fransum	- 9,-	} NIEUW!!
"De Lelie" - Eenrum	- 9,-	
"De Vier Winden" - Pieterburen	- 9,-	
(Tip voor de consument;		
in deze serie is op eigen initiatief inmiddels ook verschenen		
"t Witte Lam" te Zuidwolde, "Wilhelmina" te Noorderhogebrug en		
"Windlust" te Zandweer, naar we hopen tegen dezelfde prijs;		
Deze lepeltjes worden aan de molen verkocht.)		

